

Goigs dels Sants Màrtirs

Vilassar de Dalt

Ubicació

Comarca: Maresme
Lloc/Adreça: Plaça de la Vila
Emplaçament: Església parroquial
Alçada: 137

Coordenades:

Latitud: 41.51748
Longitud: 2.35837
UTM Est (X): 446462
UTM Nord (Y): 4596404

Classificació

Número de fitxa: 08214 - 254
Àmbit: Patrimoni immaterial
Tipologia: Música i dansa
Estil / època: Modern Contemporani Popular
Segle: XVIII-XXI
Estat de conservació: Bo
Protecció: Inexistent
Accés: Fàcil
Ús actual: Religios
Titularitat: Pública

Fitxes associades:

[Festa Major dels Sants Màrtirs](#)

Autoria de la fitxa: Jordi Montlló Bolart
Data de registre de la fitxa: dg., 01/03/2015 - 01:00

Descripció

Goigs dels Sants Màrtirs, les relíquies dels quals venera la parròquia de Sant Genís de Vilassar de Dalt.
Ja que vàreu conquistar / la palma de la victòria, / Protegiu des de la glòria / els devots de Vilassar. //
En la ciutat de Caller, / de la illa de Sardenya, / segons vostra vida ensenyà, / martiritzats vàreu ser. / Per
Jesús vàreu donar / la vostra sang meritòria. / Protegiu... //

L'Emperador Constantí, / que dels sants honrava els cossos / per posar-hi els vostres ossos / un gran temple
feia allí. / Mes si el temple es va enrunar / no es perdé vostra memòria. Protegiu... //

Trobà, amb l'ajuda del Cel, / fent dejunis i pregàries, / vostres urnes funeràries / el bon prelat Esquivel. / Del
tesor que va trobar / la certesa és ben notòria. / Protegiu... //

A viure-hi cinc anys o sis, / del Virrei com secretari, / una vegada va anar-hi / un bon fill d'aquest país. / De
com allí el van honrar / bé en tenim bona memòria. / Protegiu... //

Per provar-li el seu amor / el Prelat, amb acte noble, / per enriquir el seu poble / va donar-li un gran tresor. /
Vostres cossos li va dar / amb sa virtut protectòria. / Protegiu... //

Els marins creient-ho igual, / els duen a Barcelona, / mes de prompte el tro ressona / i es desfà un gran
temporal. / La nau aquí va portar / Déu amb força obligatòria. / Protegiu... //

El poble en agraïment / a tant alta meravella, / els posa dins la capella / del Santíssim Sagrament. / Gran
retaula hi fa daurar / amb relleus de vostra història, / Protegiu... //

Com visió que va tenir / Sant Joan una vegada, / amb la vesta immaculada / rodegeu l'Anyell Diví. /
Vulgeu-nos també a cantar / la seva eterna victòria. / Protegiu... //

Un gran exèrcit formeu / de tota llei de persones, / amb bisbes, noiets, matrones, / i el deixeble Timoteu. /
Tots pel Cel vàreu deixar / l'existència transitòria. / Protegiu... //

Quan acaba el mes d'abril / fem cada any festes hermoses, / guarnint-vos l'altar de roses / i poncellada
gentil. / Flors que toquen vostre altar / tothom en pren per memòria. / Protegiu... //

Vostre poder celestial / fa ploure en aquesta terra. / ens protegeix en la guerra / i ens fa sortir de tot mal. /
Fins sobre el furor del mar / vostre poder té victòria. Protegiu... //

Al que us sigui ben devot / alcanceu-li la bona anyada, / lliureu-lo de pedregada / i del pecat sobre tot. /
Siguen de sa vida el far, / ajudeu-lo quan se mòria. / Protegiu... //

Puix rodegen vostre altar / honorant vostra memòria, / Protegiu des de la Glòria / els devots de Vilassar. ///

En el temps de Pasqua: /

V/.: Preciosa és als ulls del Senyor, al·leluia./

R/.: La Mort dels seus sants, al·leluia./

En altre temps: /

V/.: Els sants han trobat la felicitat a la glòria./

R/.: I l'alegria al lloc del seu repòs./

ORACIÓ

En el dia de la festa: PREGUEM. O Déu, que cada any ens alegreu amb la solemnitat dels vostres Sants
Màrtirs, Pere i els seus companys; feu que tot celebrant els seus mèrits, imitem els seus exemples. Us ho
demanem per Crist Senyor Nostre. R/.: Amén.//

En altres dies: O Déu, que ens alegreu amb la commemoració dels vostres Sants Màrtirs, Pere i els seus
companys; feu que tot celebrant els seus mèrits, imitem els seus exemples. Us ho demanem per Crist Senyor
Nostre. R/.: Amén.//

Observacions:

Lletra de: F. Casas i Amigó

Música: de Gaetà Casadevall

Història

Els goigs són cançons populars o poesies de caire religiós, adreçades als sants, les santes, la Mare de Déu o Crist. Tradicionalment es canten en les festivitats religioses. Acostumen a tenir dues parts: a la primera s'explica la vida, miracles i martiri del sant; mentre que a la segona se li fan peticions de protecció per a la comunitat.

La tradició dels goigs té els seus orígens en la representació dels misteris medievals. La primera vegada que es troba documentada la paraula goigs és a la Crònica de Ramon Muntaner (1325-1328), on consta que ja se'n cantaven, i el primer text conegut de goigs són els Goigs de Nostra Dona, conservats al manuscrit del Llibre vermell de Montserrat (de final del segle XIV). Els gremis i confraries, especialment la del Roser, popularitzen els goigs dels seus patrons respectius. Malgrat tot, els goigs tal i com els coneixem i que es canten actualment, cal situar-la a partir de la determinació del Concili de Trento (1645), per potenciar la pietat popular a través d'aquest tipus de manifestacions litúrgiques. El gran moment de creació dels goigs fou el segle XVII, quan totes les esglésies parroquials, així com les capelles i capelletes més petites foren dotades d'aquestes manifestacions. Es desconeix el creador de la lletra i la música dels goigs, però quasi bé tots foren editats per impremta durant les primeres dècades del segle XX, i les músiques foren recompostes i arrançades també durant aquest període.

Goigs dels Sants Màrtirs

LES RELÍQUIES DELS QUALS VENERA LA PARROQUIA DE SANT GENÍS DE VILASSAR DE DALT

Ja que vàreu conquistar la palma de la victòria. Protegiu des de la glòria els devots de Vilassar.

En la ciutat de Callar, de la illa de Sardenya, segons vostra vida ensenya, martiritzats vàreu ser. Per Jesús vàreu donar la vostra sang meritoria. *Protegiu...*

L'Emperador Constantí, que dels sants honorava els coscos per posar-hi els vostres ossos un gran temple feia allí. Mes si el temple es va enrunar no es perdé vostra memòria. *Protegiu...*

Troba, amb l'ajuda del Cel, fent delunís i pregàries, vostres urnes funeràries el bon prelat Esquivel. Del tresor que va trobar la certesa és ben notòria. *Protegiu...*

A viure-hi cinc anys o sis, del Virrei com secretari, una vegada va anar-hi un bon fill d'aquest país. De com allí el van honorar bé en tenim bona memòria. *Protegiu...*

En el temps de Pasqua:

V.: Precisus és als ulls del Senyor, al Jehu.
R.: La Mort dels seus sants, al Jehu.

En altre temps:

V.: Els sants han trobat la felicitat a la glòria.
R.: I Taloria al lloc del seu repós.

Per provar-li el seu amor el Prelat, amb acte noble, per enriquir el seu poble va donar-li un gran tresor. Vostres coscos li va dar amb sa virtut protectoria. *Protegiu...*

Els marins creient-ho igual, els duen a Barcelona, mes de prompte el lito ressona i es desfa un gran temporal. La nau aquí va portar Deu amb força obligatòria. *Protegiu...*

El poble en agrament a tant alta meravella, els posa dins la capella del Santíssim Sagrament. Gran retaulo hi fa daurar amb relleus de vostra història. *Protegiu...*

Com visió que va tenir Sant Joan una vegada, amb la vesta immaculada rodegen l'Anyell Diví. Vulgareu-nos també a cantar la seva eterna victòria. *Protegiu...*

Un gran extreït formeu de tota llei de persones, amb bisbes, noïets, matrones, i el deixeble Timoteu. Tots pel Cel vàreu deixar l'existència transitoria. *Protegiu...*

Quan acaba el mes d'abril fem cada any festes hermoses, guarnint vos l'altar de roses i poncellada gentil. Flors que toquen vostre altar tothom en pren per memòria. *Protegiu...*

Vostre poder celestial fa ploure en aquesta terra, ens protegeix en la guerra i ens fa sortir de tot mal. Fins sobre el furor del mar vostre poder té victòria. *Protegiu...*

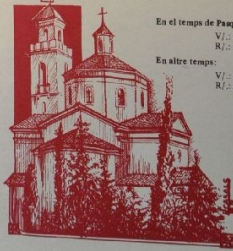
Al que us sigui ben devot alcanceu-li bona anyada, lliureu-lo de pedregada i del pecat sobre tot. Sigauu de sa vida el far, ajudeu-lo quan se mòria. *Protegiu...*

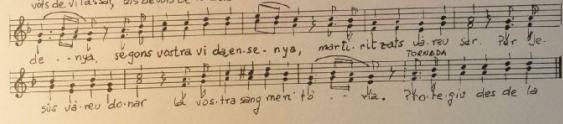
Puix rodegem vostre altar honorant vostra memòria. Protegiu des de la Glòria els devots de Vilassar.

ORACIÓ

En el dia de la festa: **FREGUEM** O Déu, que cada any ens alegreu amb la solemnitat dels vostres Sants Màrtirs, Pere i els seus companys; feu que tot celebrant els seus mèrits, imitem els seus exemples. Us ho demanem per Crist Senyor Nostre. R.: Amen.

En altres dies: **FREGUEM** O Déu, que ens alegreu amb la commemoració dels vostres Sants Màrtirs, Pere i els seus companys; feu que tot celebrant els seus mèrits, imitem els seus exemples. Us ho demanem per Crist Senyor Nostre. R.: Amen.

EFEMERIDES HISTORIQVES

Segle II a IV. Durant les persecucions que l'Imperi Romà va promoure contra el cristianisme, varem morir molts de màrtirs a Sardenya.

1614, 6 novembre: L'arquebisbe de Càller, capital de l'illa de Sardenya, Excm. D. Francesc d'Esquivel, comença la recerca de sagrades relíquies de màrtirs, a les esglésies de Sant Sadurni de Sant Lluís, bisbe de Càller, de Sant Lluís i Sant Mauro, i de Santa Restituta, màrtir, totes d'entre la ciutat episcopal de Càller.

1618: El comte Alfons d'Erill, virrei de Sardenya i capità general de l'illa (que llavors pertanyia a la Corona d'Espanya) ajuda fervorosament el Sr. Arquebisbe. L'ajuda en aquella tasca padosa, un fidel servidor seu, en Salvador Riera, natural de la parroquia de Sant Gomis de Vilassar, fill de Can Riera, després Can Ralfer de la Riera.

1623, 13 de març: El Sr. Arquebisbe de Càller firma i segella l'autèntica de les relíquies que foren atorgades a en Salvador Riera, perquè se les emportés a Vilassar.

1623, 7 abril: El notari de Càller, D. Gaspar Sirgu, legalitza l'autèntica firmada pel Sr. Arquebisbe, Don Francesc d'Esquivel.

1623, 14 juliol: El Sr. Bisbe de Barcelona Excm. D. Joan Sentís, després d'haver examinat l'autèntica, dona l'aprovació canònica corresponent i n'autoritza el culte a Vilassar.

1624, 28 gener: En Salvador Riera fa donació perpètua a la parroquia i al municipi de Vilassar.

1625: Comença l'edificació de la capella dedicada als Sants Màrtirs, situada a mà dreta de l'entrada del temple parroquial.

1627, 28 març: Fins només quatre anys que havien arribat a Vilassar les relíquies dels Sants Màrtirs, quan els nostres avantpassats ja demanaven la seva intercessió per assolir el benefici de la plúvia.

1628: Els dos germans matonins Pau i Jeroni Castellan, obren 3 bitors per haver projectat la Capella que s'anava construint en honor dels nostres Sants.

1631 - 1632: Pels vols d'aquest temps s'acaba de construir la Capella. Tot seguit s'anomena l'altar i la talla del retaule al mestre tallista Joan Altabó.

1634: L'escultor de l'altar i del retaule, d'estil plateresc, cobra diferents partides per la seva obra; però la va deixar inacabada, i la continuà el mestre Salvador Aló, l'any 1647.

1648: El daurador barceloní, en Mateu Carbonell, rep la comanda d'acolorir i de daurar tota la talla de l'altar i retaule. Uns quants plafons, on eren esculpides imatges i escenes marials, es podien obrir i mostrar a l'interior les relíquies dels Sants Màrtirs. D'aquí ve el costum "d'obrir i tancar" els Sants Màrtirs el dia de la festa (29 d'abril), o bé amb motiu de la Visita Pastoral del Sr. Bisbe; i també, de manera excepcional, quan alguna calamitat greu afligés tota la parroquia.

1654, 5 d'abril: Aquest dia, festa de Pasqua de Resurrecció, el poble i les autoritats de Vilassar, resolten de demanar a l'autoritat eclesiàstica de Barcelona, que "se senyale un dia particular en lo qual se faen particular festa de dita Sants Màrtirs, y que dit dia sia lo vintimou de abril, dia de Sant Pere, Màrtir, del Ordre de Sant

Domingo, atés que lo primer de dita Sants Màrtirs ponets en lo Catalogo de dites Santes Relíquies és també de Sant Pere Màrtir".

1654, 22 abril: El Vicari Capitular de Barcelona, sede vacante, estableix canònicament la diada del 29 d'abril de cada any com a festa pròpia dels Sants Màrtirs, copatrons de la nostra vila.

1678, 7 octubre: Simultània la "Cofraria dels Sants Màrtirs" perquè tots els devots es puguin posar més especialment sota llur protecció.

1713: Es construeix el reliquiari de talla daurada i de vidre, en forma de piràmide. També deu ser d'aquest temps el reliquiari de plata que es dona a bejar als fidels el dia de la festa.

1904, març: Com que l'arqueta-reliquiari que va venir de Càller, era molt malmena, l'escultor Josep Quasà la encarregat de construir una urna de fusta polieromada i de vidre, protectora d'aquella arqueta.

1919, novembre: Els pintors i dauradors de Terrassa, Srs. Vicenc i Enric Carné, restauren l'altar i el retaule-reliquiari.

1923, 7 juliol: Els estatuts de la Confraria són reformats amb l'aprovació del Sr. Bisbe, Dr. Ramon Guàrdia i Coma.

1923, 13 - 16 juliol: Solemne commemoració a Vilassar del III Centenari del culte als Sants Màrtirs traslladats des de Càller a la nostra parroquia.

1936, 21 juliol: Després d'una defenya inútil del temple parroquial i de la Capella dels Sants Màrtirs, organitzada per les autoritats locals durant la revolta antireligiosa dels anys 1936-39, una colla d'incendiària hi van calar foc. Algunes persones patoses, jugsen-se la vida, van entrar furtivament al temple, i d'emig d'aquelles runes funegants, salvaren moltes relíquies dels Sants Màrtirs, algunes ja mig cremades.

1936, 3 setembre: A entrada de foc, i al famer de la riera de can Marqués, fou cremat sacrílegament el reliquiari de talla daurada del segle XVIII, que es portava a la processó. Uns bons vilassarencs recolliren aquelles cendres per destruir-se les Relíquies que no s'havien cremat del tot.

1939-1942: Mòndre Jaume Tenas, Rector de Vilassar, empenh el projecte d'un nou temple parroquial i d'una capella pels Sants Màrtirs.

1957 - 1966: Mn. Francesc Monllau, Rector de Vilassar, continua les obres omentades. La capella dels Sants Màrtirs queda unida a la nau de llevant de la nova església parroquial, se decorada amb pintures al fresc, que cobreixen tota l'absideja per l'artista-pintor Fidel Trias, de Sabadell.

1967, 29 abril: Inauguració solemne de la capella dels Sants Màrtirs, amb el seu retaule-reliquiari. El nostre companyer Dr. Angel Fàbrega i Grau, Canonge-Arxiere de la Seu Barcelonina, consagra l'altar nou d'aquesta capella.

1986, 17 d'abril: L'Emm. Sr. Cardenal-Arquebisbe de Barcelona, Mons. Narcís Jubany i Arnaus, reconeix i autèntica de bell nou les relíquies dels Sants Màrtirs, això és, autoritza que les relíquies salvades de la destrucció del 1936, puguin rebre culte públic i solemne a la nostra parroquia.

Lletres de F. Oros i Angulo - Música de Gerà Coudrevill - Himnari dels hàbitges a casa del Dr. Angel Fàbrega i Grau - Il·lustrat per Ralfer de la Riera i Plana - Edició commemorativa del Centenari de la seva primera edició 1887-1987 - Copisteta El Vauell - Vilassar de Dalt